

Wędrowka przez Biblię

Kwartalnik wydawany przez
„Impuls” TWR Polska

nr **31** od **1.10.2009**
do **31.03.2010**

Słowo Boga

W Księdze Ezdrasza czytamy o ludziach którzy „przerazili się słowami Boga, Pana Izraela”. To, co mówi Bóg, ma doprowadzić nas do upamiętania. Każdy z nas jest grzesznikiem i potrzebuje nawrócenia. Ezdrasz rozpoczął wspólne czytanie Słowa Bożego. Jednocześnie porwał cały lud Jerozolimy do pracy przy odbudowie murów miasta. Nam często brakuje czasu na lekturę Biblii, na szukanie Bożej woli, na zastanowienie się, jak odbudować mury chroniące nas przed złem. W trakcie słuchania słów, zapisanych w kolejnych księgach Starego i Nowego Testamentu, będziemy mieli szansę dokonania ważnych przemyśleń i okazję do podjęcia zasadniczych decyzji.

Nasze życie musi być przemienione przez Bożą Prawdę. Wspaniale naucza o tym apostoł narodów, Paweł z Tarsu. Czym jest prawdziwa pobożność, mądrość, miłość, jak korzystać z Bożych darów... i wiele innych ważnych kwestii objaśnionych jest najlepiej w listach do Koryntian.

Słuchajmy więc uważnie słów Boga, bo mają one moc, by nas oczyścić, odnowić i przygotować do życia w Bożym Królestwie.

Księgi Kronik

Znaczenie i ogólna charakterystyka ksiąg

Księgi Kronik znajdują się w naszych Bibliach zaraz po Księgach Królewskich. W swojej zasadniczej części opisują one ten sam okres historii Izraela, co Księgi Samuela i Księgi Królewskie: od rządów Saula, a potem Dawida i Salomona, aż po upadek państwa i niewolę babilońską.

Czy znaczy to, że Księgi Kronik powtarzają historię już raz opowiedzianą? Nie! Są one jakby uzupełnieniem, dopełnieniem obrazu, wyrysowanego w innych księgach historycznych Starego Testamentu. Tłumacze Biblii hebrajskiej na język grecki, czyli autorzy Septuaginty, nazwali Księgi Kronik „Paralipomena”, co znaczy „rzeczy opuszczone”. Znajdujemy w Księgach Kronik wiele szczegółów, które w innych księgach Starego Testamentu zostały opuszczone. Stąd zresztą wywodzi się nazwa tych ksiąg, powszechnie dziś przyjęta; św. Hieronim nazwał je „Kroniką całej historii świętej”.

Wziąwszy pod uwagę fakt, że w początkowych rozdziałach I Księgi Kronik zamieszczone są genealogie, rozpoczynające się od pierwszego człowieka, Adama, Księgi Kronik opisują dzieje całej ludzkości, początki Narodu Wybranego, okres rozkwitu i upadku Królestwa Izraela, aż do zakończenia niewoli babilońskiej w r. 538 przed Chrystusem.

Zadajmy sobie pytanie: dlaczego właśnie w ten sposób uzupełniona jest narracja Biblii? Możemy dostrzec tu pewną prawidłowość w postępowaniu rzeczywistego Autora Biblii, Ducha Świętego. Po przekazaniu nam prawd, obejmujących wielką przestrzeń historii, Duch Boży jak gdyby powraca do pewnych kwestii i naświetla je jeszcze raz, z innej perspektywy. Podobne zjawisko obserwujemy studiując Księgi Mojżeszowe. Księga Piąta, zwana Księgą Powtórzonego Pra-

---

wa, niejako powtarza, podsumowuje Prawo, podane w czterech poprzednich księgach. Jest to jednak coś więcej, niż proste powtórzenie. Jest to raczej nowa interpretacja Prawa, sformułowanie go na nowo w świetle doświadczeń 40 lat wędrówki Narodu Wybranego przez pustynię.

I tę właśnie prawidłowość zauważamy, porównując treść Ksiąg Kronik z treścią Ksiąg Samuela i Ksiąg Królewskich. W Księgach Kronik inaczej są rozłożone akcenty, inaczej uwypuklone poszczególne wydarzenia czy fakty. Niektóre szczegóły są ukazane jak gdyby przez szkło powiększające, a inne kwestie, omówione wcześniej szeroko, są zupełnie pominięte.

Na przykład: w Księgach Kronik szczegółowo opisane jest panowanie Dawida, a więc okres wzrostu potęgi Królestwa Izraela. Jednak pominięte są tu wydarzenia, które były bardzo poważnymi błędami wielkiego króla; nie ma tu relacji o cudzołóstwie Dawida z Batszebą i o zamordowaniu jej męża Uriasza. Księgi Kronik nie opisują grzechu Dawida. Dlaczego? Gdyż Bóg przebaczył Dawidowi, wtedy gdy król ukorzył się przed Nim i błagał o łaskę. A gdy Bóg przebacza, nie wspomina już więcej grzechu, jak gdyby wymazuje go z rejestru.

Poza tym, Księgi Kronik ukazują historię Narodu Wybranego z innej perspektywy niż Księgi Samuela i Księgi Królewskie. Opisują historię Izraela z Bożego punktu widzenia - jako ważnej części historii zbawienia, części Bożego planu ratowania człowieka dzięki nadejściu Mesjasza - Zbawiciela. Dlatego też Księgi Kronik w ogóle pomijają historię królestwa północnego, opisując, po rozbiciu Izraela na dwie części, tylko dzieje królestwa południowego, judzkiego, ze stolicą w Jerozolimie, gdzie na tronie zasiadali królowie z mesjańskiej linii Dawida.

Mówiąc obrazowo: historia Izraela jest ukazana w Księgach Królewskich z perspektywy tronu, podczas gdy Księgi Kronik opisują tę historię z perspektywy ołtarza. W Księgach Królewskich w centrum wydarzeń znajduje się pałac królewski, w Księgach Kronik - świąty-

---

nia. Księgi Królewskie ukazują nam polityczny aspekt historii narodu izraelskiego, Księgi Kronik - aspekt religijny.

Autor

Według tradycji izraelskiej autorem Ksiąg Kronik jest Ezdrasz. Powrócił on do Jerozolimy wraz z grupą wygnańców babilońskich w 458 roku przed Chrystusem i żydowscy uczeni przypuszczają, że wtedy właśnie spisał on Księgi Kronik. Księgi Kronik wykazują bardzo duże podobieństwo - co do języka, stylu i słownictwa - do Ksiąg Ezdrasza i Nehemiasza. Być może więc autorem tych trzech ksiąg jest sam Ezdrasz, lub inny natchniony pisarz, który zredagował tekst tych ksiąg na podstawie notatek Ezdrasza. Najprawdopodobniej wszystkie te księgi, a więc I i II Księga Kronik, Księga Ezdrasza i Księga Nehemiasza stanowiły w oryginale jedną całość.

W Biblii hebrajskiej księgi te zamieszczone są na samym końcu, jako ostatnie z tzw. „Ketubim”, czyli „Pism”.

Struktura Ksiąg Kronik

I Księga Kronik

I. Genealogie (rodowody)	rozdziały 1 - 9
II. Rządy Saula	r. 10
III. Rządy Dawida	r. 11 - 29
1. Sławni wojownicy Dawida	r. 11 - 12
2. Dawid i Arka Przymierza	r. 13 - 16
3. Dawid i Świątynia	r. 17
4. Wojny Dawida	r. 18 - 20
5. Spis ludności dokonany przez Dawida	r. 21
6. Przygotowania do budowy Świątyni	r. 22 - 29

II Księga Kronik

I. Rządy Salomona	r. 1 - 9
-------------------	----------

II. Podział Królestwa, Historia Judy	r. 10 - 36
Okresy duchowego przebudzenia za rządów:	
1. Asy	r. 14 - 16
2. Jozafata (Jechoszafata)	r. 17 - 20
3. Joasza	r. 23 - 24
4. Ezechiasza (Hiskiasza)	r. 29 - 32
5. Jozjasza	r. 34 - 35

Pierwszy list do Koryntian

Autor: Apostoł Paweł

Czas napisania: 55 r. n.e.

Miejsce napisania: Efez

Charakterystyka listu i jego adresatów

I List do Koryntian należy do tzw. „ksiąg nauczających” Nowego Testamentu. Apostoł Paweł, jako prawdziwy nauczyciel, stara się doprowadzić koryncką wspólnotę chrześcijańską do właściwego poznania i zrozumienia wielu ważnych prawd. Mimo to, jego list nie jest wcale rozprawą teologiczną, jest autentycznym listem, skierowanym do określonych ludzi. W zrozumieniu treści listu pomoże nam więc bez wątpienia pewne wyobrażenie o adresatach, o warunkach w jakich żyli, i o problemach, które ich nurtowały.

Rozpocznijmy od informacji o m i e ś c i e K o r y n t , w którym żyli adresaci listu. Korynt, do którego przybył jesienią 50 r. n.e. apostoł Paweł, nie był już dawnym Koryntem starożytnym. Dawny Korynt został zupełnie zniszczony w 146 r. przed n.e. czyli na półtora wieku przed narodzeniem się Chrystusa. Wtedy to Grecję podbili Rzymianie. Zniszczyli oni wielkie miasto doszczętnie i przez ponad sto lat leżało ono w gruzach.

Ponieważ należało już do Imperium Rzymskiego, tym, który je odbudował, był władca Rzymu, Juliusz Cezar. Wydał on rozkaz odbudowy Koryntu w 44 r. przed Chrystusem. Powstało zupełnie nowe miasto, które szybko rozkwitało i przyciągało ludzi ze wszystkich stron świata. Korynt bowiem, ze względu na swoje położenie był, jak na owe czasy, miastem stworzonym dla żeglugi i handlu. Połączony z pozostałą częścią Grecji wąskim pasmem lądu, „Przesmykiem Korynckim”, posiadał z północnej i południowej strony tego pasma po jednym porcie. Port północny - Lechojm, leżał przy Zatoce Korynckiej i przyjmował statki z zachodniej części Morza Śródziemnego. Południowe miasto portowe - Kenchry, było otwarte dla statków pływających po wschodniej części Moprza Śródziemnego, aż do Azji Mniejszej, Palestyny i Egiptu. Tak więc Korynt stał się najważniejszym centrum handlowym pomiędzy zachodem a wschodem basenu Morza Śródziemnego. Nic więc dziwnego, że taki ośrodek rozwinął się, i stał się szybko wielkim, bogatym miastem handlowym. Prowadziło to do specyficznego stylu życia, który stał się przysłowiowy. „Żyć jak Koryntianin” - tak mówiono w całym Imperium Rzymskim, by określić życie pełne niepohamowanych uciech. Cechowało je dążenie do doświadczania przyjemności i uzyskiwania korzyści materialnych, nie kończące się rozprawianie na tematy polityczne i filozoficzne, zabawa, niemoralność, pijaństwo.

Tło kulturowe i religijne

W Koryncie spotykały się prądy kulturowe i religijne Wschodu i Zachodu. Około czterystutysięczną populację tego miasta stanowili Rzymianie, Grecy, Żydzi i przedstawiciele innych nacji. Ulice Koryntu zawsze pełne były handlarzy, marynarzy, podróżników, awanturników, uciekinierów, z różnych stron Imperium Rzymskiego.

Szczególnie wybujałe było w Koryncie życie erotyczne. Rozwinęła się tu prostytucja kultowa. W Koryncie znajdowała się wielka świątynia bogini miłości - Afrodyty. Dokoła świątyni, w małych domkach ozdo-

---

bionych różami mieszkało tysiąc kapłanek, oddających się każdemu, kto przychodził, by oddać cześć Afrodycie. Seks stał się tu religią.

Obraz życia religijnego był w Koryncie bardzo zagmatwany. Ponieważ żyli tu ludzie z różnych stron świata, oddawano cześć wielu bóstwom, rzymskim, greckim, egipskim i jeszcze innym. Ludzie szukali także zaspokojenia swoich wewnętrznych pragnień w różnych poglądach i naukach filozoficznych. Brali również udział w rzekomo magicznych misteriach i rytuałach, za co obiecywano im boskie życie i zwycięstwo nad śmiercią.

Dlatego apostoł Paweł pisząc do Koryntian, podkreślił: „Gdy przybyłem do was głosić tajemnicę Boga, nie posługiwałem się zawiłym językiem naukowym. Postanowiłem bowiem, że będąc wśród was niczemu innemu nie poświęcę swojego czasu i swojej wiedzy, jak tylko sprawie Jezusa Chrystusa i jego śmierci na krzyżu”.

Misja ap. Pawła

Apostoł Paweł przybył do Koryntu jesienią 50 r. n.e. i spędził tam 18 miesięcy, czyli półtora roku. Było to podczas jego drugiej podróży misyjnej. Dowiadujemy się z 18 r. Dziejów Apostolskich, że Paweł przez cały ten okres nauczał tam ewangelii i że założył tam wspólnotę chrześcijańską. Potem, gdy powędrował dalej i przebywał przez dłuższy czas w Efezie, napisał stamtąd do Koryntian dwa listy.

W Koryncie apostoł znalazł pracę i dach nad głową u Akwili i Pryscylli. To żydowskie małżeństwo przybyło z Rzymu, skąd musiało emigrować w konsekwencji wydania przez cezara Klaudiusza edyk-

Pracę naszą można wspierać modlitwą
oraz finansowo poprzez wpłaty na nasze konto:

PKO BP IV Oddział Wrocław

Nr r-ku: 05 1020 5242 0000 2702 0020 4313

---

tu, nakazującego Żydom opuszczenie stolicy Imperium. Akwila i Pryscylla na nowo otworzyli swój warsztat rzemieślniczy w Koryncie. Byli wytwórcami namiotów. Rzemiosło to znał również apostoł Paweł, który dzięki temu zarabiał na swoje utrzymanie.

Apostoł zaprzyjaźnił się z Akwilla i Pryscyllą, pracowali wspólnie, i to nie tylko jako rzemieślnicy, ale, przede wszystkim, jako ludzie wierzący w Jezusa Chrystusa. Jest bardzo prawdopodobne, że Akwila i Pryscylla uwierzyli w Chrystusa już w Rzymie. Byli Pawłowi bardzo pomocni w budowaniu wspólnoty chrześcijańskiej w Koryncie. Gdy do Pawła, Akwili i Pryscyli dołączyli potem Sylas i Tymoteusz, rozpoczęła się „praca grupy”, którą Paweł wspomina z wdzięcznością już w pierwszym rozdziale swego Listu. Tak powstawała wspólnota koryncka, częśćka wczesnego Kościoła Jezusa Chrystusa.

Bezpośredni powód i okoliczności napisania listu

We wspólnocie korynckiej, żyjącej w tak trudnym otoczeniu, pojawiło się wiele trudności, i to stało się bezpośrednim powodem napisania listu. Paweł pisał swój list w Efezie, w okresie Wielkiej Nocy 55 r. n. e., czyli w ok. trzy lata po opuszczeniu Koryntu. Skoro bowiem apostoł przybył do Koryntu jesienią roku 50 i przebywał tam przez 18 miesięcy, znaczy to, że opuścił Korynt wiosną 52 r. Wiosną 55 r. natomiast pisał już do Koryntian swój list, znany nam dzisiaj, jako I List do Koryntian.

W ciągu trzyletniej nieobecności apostoła narosło już w korynckiej wspólnocie bardzo wiele problemów. Nie chodziło tu prawie w ogóle o kwestie doktrynalne, ale o zagadnienia moralne, o praktykę codziennego życia. Wspólnota tolerowała w swoich szeregach ludzi, którzy żyli w jawnych, ciężkich grzechach, przede wszystkim zaś w rozwiązłości.

Na życiu wspólnoty korynckiej zaważyło wyznawane przez Greków hasło: „Wszystko mi wolno”. Ludzie, należący do chrześcijańskiej wspólnoty, źle rozumieli pojęcie wolności w Chrystusie. Dlatego

---

apostoł musiał wyjaśniać: „Wszystko mi wolno, ale nie wszystko jest pożyteczne”. „Wszystko mi wolno, ale nie wszystko buduje”.

Tematyka listu

Granicą wolności jednostki jest dobro innych. Ograniczeniem wolności egoistycznie nastawionego człowieka jest miłość. Dlatego centralnym punktem nauczania Pawła jest 13 rozdział jego Listu. Apostoł Jezusa pisze w nim o miłości. Wszelkie niedostatki życia wspólnoty w Koryncie wynikają przecież z braku prawdziwej miłości, agape.

Dlaczego członkowie wspólnoty korynckiej byli ciągle niedojrzałymi dziećmi, którymi rządzi własne ja? Ponieważ z centrum usunęli „słowo o Krzyżu”, jak pisze apostoł Paweł. Zapomnieli, że swój wzrok muszą skupić przede wszystkim na Zbawicielu, który zmarł na krzyżu z powodu ich grzeszności, a potem powstał z martwych, by dać im prawo i moc do prowadzenia całkiem innego, nowego życia. Prawdziwej miłości uczymy się pod Krzyżem Jezusa. Tu otrzymujemy Ducha Bożego i „zmysł Chrystusowy”, który sprawia, że stajemy się nowymi, kochającymi ludźmi.

Tak więc, głównym przesłaniem I Listu do Koryntian jest wskazanie potrzeby skoncentrowania się na nowo na odkupieńczym dziele Jezusa Chrystusa, potrzeby skupienia duchowych oczu na Jego postaci, jako ukrzyżowanego Zbawiciela i Pana, od którego jedynie można uczyć się prawdziwej miłości. Miłości, której tak bardzo brakuje i nam. Dlatego List ap. Pawła adresowany do Koryntian, jest skierowany również i do nas.

Plan listu

I. Pozdrowienie i dziękczynienie.	rozdział 1, 1 - 9
II. Niedojrzałość, „cielesność” Koryntian	1,10 - 11, 34
1. Brak zrozumienia centralnego znaczenia „Chrystusa ukrzyżowanego”	1, 10 - 31

---

2. Brak zrozumienia Bożej mądrości	2
3. Podział na stronnictwa	3
4. Niezrozumienie istoty służby Chrystusowi	4
5. Nieczystość, niemoralność	5
6. Spory, procesowanie się	6
7. Problemy małżeńskie	7
8. Złe pojmowanie wolności chrześcijańskiej	8 - 10
9. Niewłaściwe zachowywanie się we wspólnocie	11, 1 - 16
10. Niegodna postawa podczas Wieczery Pańskiej	11,17 - 34
III. Dary i owoc Ducha Świętego	12 - 14
1. Charyzmaty jako dary służące budowaniu jedności wspólnoty chrześcijańskiej - „ciała Chrystusowego”	12
2. Owoc Ducha Świętego - miłość	13
3. Zasady korzystania z darów duchowych	14
IV. Prawda o Zmartwychwstaniu	15
1. Zmartwychwstanie jako poświadczony fakt	15, 1 - 19
2. Chrystus jako „pierwocina” zmartwychwstania	15,20 - 21
3. Powstanie z martwych na wzór Chrystusa	15,22 - 23
4. Ustanowienie Królestwa	15,24 - 28
5. Program zmartwychwstania	15,29 - 50
6. Moc zmartwychwstania	15,51 - 58
V. Polecenia, pozdrowienia i życzenia końcowe	16

Z listów słuchaczy...

Drodzy bracia i siostry z Trans World Radio, postępujcie biblijnie, rozsiewacie słowo i błogosławicie słuchaczy. Czyńcie tak dalej. Dziękuję wam za broszurkę „Wędrowka przez Biblię” i za list. Dzielicie się tym żywym chlebem, słowem Jezusa Chrystusa. To jest cudowne mieć taki ogień czystości w sercu i w myślach. Proszę o odpis i, jeśli można, nadesłanie mi chrześcijańskiej literatury do czytania.

/z dnia 30.04.2009/

Księga Ezdrasza

Autor

Autorem Księgi Ezdrasza jest najprawdopodobniej ten sam natchniony autor, który napisał Księgi Kronik, a także Księgę Nehemiasza.

W pierwotnym tekście hebrajskim Księga Ezdrasza i Nehemiasza stanowiły jedną całość. Dzieło to powstało najprawdopodobniej pod koniec IV w. przed Chrystusem. Księgi Ezdrasza i Nehemiasza opierają się na oryginalnych dokumentach hebrajskich, w tym na pamiętnikach Ezdrasza i Nehemiasza, głównych bohaterów tych dwóch historycznych ksiąg Starego Testamentu.

Ezdrasz był potomkiem kapłana Chilkiasza, który za czasów panowania króla Jozjasza odnalazł zwoje z zapisanym na nich Prawem Mojżeszowym. Jak wiemy z relacji Ksiąg Kronik, odkrycie na nowo Bożego Prawa rozpoczęło duchowe przebudzenie w Królestwie Judzkim, za panowania Jozjasza. W siódmym rozdziale Księgi Ezdrasza zamieszczony jest rodowód Ezdrasza, biegnący poprzez Chilkiasza, Sadoka, Eleazara, aż do Aarona. Przodkowie Ezdrasza pełnili więc funkcje arcykapłanów. Ezdrasz nie mógł kontynuować tej służby, bo świątynia jerozolimską została zniszczona, a lud izraelski znajdował się w niewoli. Ezdrasz studiował jednak Prawo Boże. Czytamy o nim, że był „uczonym, biegłym w Prawie Mojżeszowym, które nadał Pan, Bóg izraelski.” (Księga Ezdrasza 7,6)

Ezdrasz studiował Boże Słowo i dzięki temu stał się, po powrocie z niewoli babilońskiej do Jerozolimy, przywódcą duchowego przebudzenia wśród ludu Bożego. Był założycielem pierwszej synagogi, prekursorem spotkań biblijnych, spotkań poświęconych studiowaniu Bożego Słowa. Dzisiaj, gdy przekonujemy się, że prawdziwe duchowe ożywienie ma miejsce tylko tam, gdzie odkrywa się prawdy Bożego

---

Słowa, możemy z wdzięcznością myśleć o Ezdraszu, człowieku, który kochał Bożą Księgę i miłość do Słów Boga zaszczerpił też innym.

Temat

Możemy powiedzieć, że tematem przewodnim Księgi Ezdrasza jest Słowo Boże. Dziesięciokrotnie w tej krótkiej historycznej księdze podkreślone jest wielkie znaczenie Bożego Słowa. Z Księgi Ezdrasza wypływa nauka, że Słowo Boże odgrywa decydującą rolę we wszystkich dziedzinach życia ludu Bożego: w sferze religijnej, społecznej, ekonomicznej i politycznej.

Kluczowym stwierdzeniem Księgi Ezdrasza są słowa zapisane w czwartym wierszu dziewiątego rozdziału: „...Przerazili się słowami Boga, Pana Izraela.” Te słowa mówią nam wiele o zasadniczym przesłaniu całej księgi.

Przebywanie w niewoli babilońskiej nie doprowadziło ludu izraelskiego do upamiętania. Gdy Ezdrasz zakończył odczytywanie Bożego Prawa, a król perski Cyrus wydał dekret zezwalający Izraelitom na powrót do Jerozolimy, tylko około pięćdziesięciu tysięcy Żydów powróciło do Judei, a w tej liczbie większość stanowili kapłani, lewici i biedota.

Księga Ezdrasza podejmuje opowieść o dziejach ludu izraelskiego w miejscu, w którym zakończyły ją Księgi Kronik. Po upadku Jerozolimy lud judzki na okres siedemdziesięciu lat został wprowadzony do niewoli babilońskiej. Wcześniej podbite i zniewolone zostało królestwo północne, zamieszkiwane przez dziesięć północnych plemion izraelskich. Cały naród wybrany został więc zniewolony i wysiedlony z Ziemi Obiecanej. Na okres ponad pół wieku przestało istnieć państwo żydowskie. Była to Boża kara za nieposłuszeństwo narodu wybranego względem Pana. Nie mamy żadnej relacji z okresu niewoli babilońskiej aż do momentu, w którym swoją działalność rozpoczął Ezdrasz.

Trzy historyczne księgi Starego Testamentu opisują dzieje narodu izraelskiego po powrocie z niewoli babilońskiej: Księga Ezdrasza,

---

Nehemiasza i Estery. Nie były to łatwe chwile w dziejach narodu wybranego. Jerozolima i cała ziemia judzka znajdowały się wtedy pod panowaniem królów perskich, z których w Księdze Ezdrasza i Nehemiasza wymienieni są: Cyrus, Dariusz I, Kserkses I, Artakserkses I oraz Dariusz III.

Tego samego okresu historycznego dotyczą też trzy księgi prorocze: Księga Aggeusza, Zachariasza i Malachiasza.

Księga Ezdrasza i Księga Nehemiasza uzupełniają swoją narrację. Ezdrasz był kapłanem, a Nehemiasz - jak byśmy to powiedzieli dzisiaj - laikiem. O tym samym okresie historii Izraela piszą oni w swoich pamiętnikach z trochę innej perspektywy. Ich relacje uzupełniają się, tak jak uzupełniali się oni sami, współpracując przy odbudowie świątyni, murów i całego miasta.

Podobnie uzupełniali się w swojej działalności przy odbudowie Jerozolimy prorocy Aggeusz i Zachariasz, zachęcając lud do wysiłku, dodając wszystkim otuchy, sił, umacniając wiarę repatriantów.

Właściwie prorocze księgi Aggeusza i Zachariasza powinno się czytać równoległe z historyczną Księgą Ezdrasza. Te trzy księgi pisane były bowiem w cieniu odbudowywanej świątyni jerozolimskiej i miały za zadanie zachęcić i wzmocnić budowniczych. W piątym rozdziale Księgi Ezdrasza znajdujemy takie słowa: „Wtedy Aggeusz i Zachariasz, (...) prorocy, ogłosili Żydom w Judzie i w Jerozolimie proroctwo w imieniu Boga izraelskiego, który nad nimi czuwał.”

Możemy stwierdzić ponad wszelką wątpliwość, że Ezdrasz, Nehemiasz, Aggeusz i Zachariasz byli tymi, którzy zostali wybrani przez Boga do dokonania dzieła odbudowy Jerozolimy. W przykładowy sposób ze sobą współpracowali i uzupełniali się, służąc tymi darami i talentami, jakie otrzymali od Pana. Wzorowa współpraca kapłana, laika i proroków może być dobrym, zachęcającym przykładem również dzisiaj, dla nas wszystkich.

Struktura księgi

Księgę Ezdrasza można podzielić na dwie główne części. W pierwszej z nich, obejmującej sześć początkowych rozdziałów, opisany jest powrót Izraelitów z niewoli babilońskiej do ojczyzny, pod kierunkiem Zorobabela. Do Jerozolimy powróciło wtedy około pięćdziesięciu tysięcy Żydów. Druga część Księgi Ezdrasza, obejmująca rozdziały od siódmego do dziesiątego, opisuje powrót do Jerozolimy następnych dwóch tysięcy repatriantów żydowskich, prowadzonych przez Ezdrasza.

Proroctwo i historia

Opowieść Księgi Ezdrasza rozpoczyna się od obwieszczenia, iż król perski, Cyrus, wydał dekret, zezwalający Żydom odbudować świątynię w Jerozolimie. Królowie perscy ze względów politycznych odbudowywali i innym narodom ich świątynie. Ale zdumiewa fakt, że Cyrus stwierdza, iż to sam Bóg rozkazał mu zbudować świątynię w Jerozolimie. I dodaje, że to zrządzeniem Boga on, jako król perski, stał się władcą wielu państw. Cyrus obwieścił na piśmie co następuje: „Tak mówi Cyrus, król perski: Wszystkie państwa ziemi dał mi Pan, Bóg niebios. I On mi rozkazał zbudować Mu dom w Jerozolimie...”

Te słowa dekretu króla perskiego mogą zdumiewać. Ale o Cyrusie prorokował już Izajasz. W 44. rozdziale proroctw Izajasza znajdujemy takie słowa: „Tak mówi Pan, Twój Odkupiciel (...) Ja mówię o Cyrusie: „Mój Pasterz”, i spełni on wszystkie moje pragnienia, mówiąc do Jeruzalem: „Niech cię odbudują!”, i do świątyni: „Wznies się z fundamentów!”

Izajasz zapowiedział więc to, że król perski, Cyrus, zezwoli Izraelitom na powrót do Judei i na odbudowę Jerozolimy i świątyni. Cyrus był perskim królem w latach 559 - 529 p.n.e., a więc rządził przez 30 lat w drugiej połowie VI wieku przed Chrystusem. Po zdobyciu Babilonu zezwolił w r. 538 na powrót Izraelitów do Jerozolimy. I o tym

---

pisze teraz Ezdrasz. Proroctwo Izajasza wypełniło się. Bez wątpienia - to z woli Boga Cyrus wydał dekret o takiej treści. Ale w proroctwie Izajasza zawarte były jeszcze inne, zdumiewające słowa. W 45 r. Księgi proroctw Izajasza czytamy: „Tak mówi Pan o swym pomazańcu Cyrusie: „Ja mocno ująłem go za prawicę, aby ujarzmić przed nim narody i królom odpiąć broń od pasa, aby otworzyć przed nim podwoje, żeby się bramy nie zatrasnęły...”

A więc to żywy Bóg błogosławił Cyrusowi. Został mu nadany nawet zaszczytny tytuł „pomazańca Pańskiego”, tytuł, który przysługiwał dawniej tylko królom izraelskim lub judzkim. Cyrusowi został on nadany ze względu na wybór Boga, który z niego uczynił narzędzie do wykonania swych planów.

Ale w jaki sposób doszło do poznania przez króla perskiego żywego Boga, Pana Izraela? Prawdopodobnie do wiary w Boga przywiódł Cyrusa Daniel, który za panowania Cyrusa pełnił w jego królestwie funkcję porównywalną z dzisiejszym stanowiskiem premiera. To z pewnością Daniel zaświadczył Cyrusowi o prawdziwym, żywym Bogu. Cyrus wiedział, co robi, wydając dekret zezwalający Izraelitom na odbudowę świątyni jerozolimskiej. Wiedział, że jest narzędziem w ręku Boga, że postępuje zgodnie z wolą żywego Boga.

To za rządów Cyrusa Daniel wypowiedział niektóre ze swoich wielkich proroctw, w tym proroctwo o 70-ciu tygodniach, dotyczące Izraela. Proroctwa Daniela wypełniły i wypełniają się. To samo dotyczy proroctw Izajasza. Niemal jedna czwarta treści Pisma Świętego ma charakter profetyczny. Wielka część proroctw biblijnych już się wypełniła. Ponad trzysta proroctw biblijnych dotyczących pierwszego przyjścia Chrystusa wypełniło się w sposób literalny. Jest też, jak stwierdzają bibliści, ponad trzysta proroctw, dotyczących drugiego przyjścia Chrystusa. I te proroctwa z pewnością się wypełnią.

Początek księgi Ezdrasza zawiera jedną małą cząsteczkę proroctw biblijnych, upewniających nas w tym, że Słowo Boga jest Prawdą.

Siedemdziesiąt lat niewoli babilońskiej minęło, król perski Cyrus wydał dekret zgodny z wolą Boga i dzieci Izraela mogły powrócić do Jerozolimy, by odbudować świątynię Pana.

Księga Nehemiasza

Autor i ogólna charakterystyka księgi

Księga Nehemiasza i Księga Ezdrasza stanowiły w hebrajskim oryginale jedną całość. Księgi te spisał jeden autor, cytując pamiętniki Ezdrasza i Nehemiasza, a także listy, dekrety i inne oryginalne pisma aramejskie i hebrajskie.

Księga Ezdrasza opisuje odbudowę świątyni jerozolimskiej, Księga Nehemiasza natomiast koncentruje naszą uwagę na odbudowie murów obronnych Jerozolimy. W Księdze Ezdrasza ukazany jest religijny aspekt powrotu ludu izraelskiego z niewoli babilońskiej do ojczyzny, natomiast Księga Nehemiasza ukazuje polityczną stronę tego wydarzenia.

Ezdrasz był kapłanem, Nehemiasz osobą świecką. Nehemiasz miał wysoką pozycję społeczną w królestwie potężnego władcy perskiego Artakserksesa, ale jego serce ukochało Boży lud i Jerozolimę, miasto w którym w sposób szczególny działa żywy Bóg, Pan Izraela.

Znaczenie księgi

Chronologicznie Księga Nehemiasza jest ostatnią księgą historyczną Starego Testamentu. Doprowadza ona historię Izraela najdalej; w Starym Testamencie nie ma opisu wydarzeń z dziejów Izraela, które miałyby miejsce później.

Gdy mówimy o czasie historycznym wydarzeń opisanych przez autora Księgi Nehemiasza, to przypomnijmy, że podobnie jak Księga Ezdrasza, relacjonuje ona powrót Izraelitów do Jerozolimy po

---

siedemdziesięciu latach niewoli babilońskiej. Z tym jednak, że w Księdze Ezdrasza opisany jest powrót pierwszej grupy żydowskich repatriantów do Jerozolimy, pod wodzą Zorobabela, a potem, po kilkudziesięciu latach, wyprawa drugiej grupy wysiedleńców, prowadzonych przez Ezdrasza. Natomiast Nehemiasz przybył do Jerozolimy około piętnastu lat później, niż Ezdrasz.

Odstępy czasowe, dzielące te wydarzenia, podawane są przez historyków w przybliżeniu, ale ich chronologia jest niepodważalna i wyznaczają one kolejne etapy dziejów narodu wybranego.

Księga Nehemiasza ma związek z prorocstwem Daniela o „siedemdziesięciu tygodniach”, w którym to proroctwie zawarta była przepowiednia przyszłych losów ludu Bożego. Czas historyczny okresu objętego przez prorocstwo Daniela biegnie właśnie od wydarzeń opisanych w Księdze Nehemiasza. Daniel prorokował: „Od chwili, kiedy wypowiedziano słowo, że nastąpi powrót i zostanie odbudowana Jerozolima, do Władcy - Pomazańca - siedem tygodni i sześćdziesiąt dwa tygodnie; zostaną odbudowane dziedziniec i wał, w czasach jednak pełnych ucisku” (Daniel 9, 25).

Kluczowe wersety:

„I oto, gdy to usłyszałem, usiadłem, płakałem i trapiłem się całymi dniami, pościłem i modliłem się w obecności Boga niebios.” (1,4)

„Wyprawiłem do nich posłańców z taką odpowiedzią: Wykonuję wielką pracę i nie mogę zejść. Bowiem stanęłaby ta praca, gdybym ją musiał opuścić, aby zejść do was.” (6,3)

***Ja jestem droga i prawda, i żywot,
nikt nie przychodzi do Ojca, tylko przeze mnie.***

JEZUS

Ew. Jana 14,6

Drugi List do Koryntian

Autor

Nie ulega wątpliwości, że autorem Drugiego Listu do Koryntian jest apostoł Paweł. List ten jest jednym z najbardziej osobistych pism apostoła. Właśnie z tego listu dowiadujemy się najwięcej o życiu Pawła, o trudach, jakie ponosił w swojej apostołskiej służbie, o doświadczeniach, przez jakie przeszedł. Poznajemy życie i odczucia, przeżycia apostoła lepiej niż z jakichkolwiek innych jego pism.

Okoliczności i cel napisania listu

W pierwszym Liście adresowanym do Koryntian apostoł Paweł napisał: „W Efezie zostanę aż do Pięćdziesiątnicy, bowiem otwarła się przede mną szeroko brama dla owocnej działalności...” (I Kor. 16, 9).

Apostoł pisał swój pierwszy list z Efezu, gdzie jego działalność misyjna rozwijała się w ogromnym tempie. Efez stał się bazą, z której oddziaływanie ewangelii rozprzestrzeniało się na całą Azję Mniejszą. Była to najprawdopodobniej największa akcja ewangelizacyjna pierwotnego chrześcijaństwa. To właśnie miał na myśli apostoł, pisząc, że „otwarła się przed nim szeroko brama dla owocnej działalności”.

Paweł nie mógł tak po prostu zostawić wielkiej misji, ciągle się rozwijającej i udać się do Koryntu. W Koryncie oczekiwała na jego wizytę wspólnota, która miała wiele pytań, przechodziła przez wiele trudności, ale apostoł nie mógł pozostawić przynoszącej obfite owoce działalności ewangelizacyjnej i skoncentrować się na problemach jednego kościoła. Paweł myślał jednak o Koryntianach z miłością i nieustannie się o nich modlił. Byli oni jego duchowymi dziećmi i apostoł troszczył się o ich rozwój.

Napisał więc do nich długi list, w którym obszernie odpowiedział na pytania, jakie mu przesłali, udzielił im wskazówek, jak rozwiązać nurtujące ich problemy i zapowiedział, że przybędzie do nich w późniejszym terminie.

Prawdopodobnie do tej wizyty apostoła doszło, ale była ona, z konieczności, bardzo krótka. Paweł miał zamiar odwiedzić Korynt jeszcze raz, ale w tym czasie zdarzył się wśród Koryntian nieznany nam bliżej incydent, który spowodował, że apostoł odwołał swoją wizytę i zastąpił ją listem, z którym posłał do Koryntu Tytusa. List ten nie zachował się, nie znamy więc jego treści. Z wypowiedzi Pawła wynika, że był to list, w którym apostoł bardzo stanowczo odniósł się do utrzymujących się w Koryncie nieprawidłowości. Paweł pisał ten list w smutku i we łzach, i zdawał sobie sprawę, że i Koryntian list ten zasmuci. Musiał jednak napisać do nich w ostrym, zdecydowanym tonie, aby rozprawili się w końcu z ciągle nękającymi ich problemami.

Apostoł oczekiwał z niecierpliwością na powrót Tytusa najpierw w Troadzie, a potem w Macedonii. Jakże bardzo się ucieszył, gdy Tutus przybył z pomyślnymi wiadomościami! W Koryncie uznano autorytet apostoła, usłuchano jego porad i przywrócono we wspólnocie porządek.

Uradowany Paweł napisał wtedy list, zwany dziś Drugim Listem do Koryntian. Wyjaśnia w nim, między innymi, dlaczego zmienił swą decyzję przybycia do Koryntu. W serdecznym tonie pisze też bardzo szczerze o wielu swoich odczuciach, troskach, przemyśleniach, wnioskach. I tak powstał list, dzięki któremu i my możemy mieć wgląd we „wnętrze” Pawła, w jego serce, jego duszę.

Podsumowując, możemy stwierdzić, że list znany dzisiaj jako Drugi List do Koryntian został napisany przez apostoła Pawła podczas jego pobytu w Macedonii, pod koniec r. 57, w czasie trwania wielkiej kampanii misyjnej pierwotnego Kościoła w Azji Mniejszej. Apostoła

---

napisał do Koryntian jeszcze jeden ważny list, który niestety nie zachował się do naszych czasów, a który Koryntianom dostarczył wysłany przez Pawła Tytus.

Tematyka

Trudno mówić o jednym głównym temacie Drugiego Listu do Koryntian. W pierwszej jego części apostoł pisze najwięcej o Bogu, jako pocieszycielu, Tym, który zaspakaja wszelkie potrzeby wierzącego, ciągle go wspiera, podnosi i uświęca. Ufając takiemu Bogu chrześcijanin może prowadzić zwycięskie życie wiary.

Paweł broni też w tym liście, jak w żadnym z pozostałych swoich pism, swojej godności apostołskiej i podkreśla w ogóle wagę misji apostołów, jako tych posłańców Jezusa, których służba ma wielkie znaczenie dla uzyskania zbawienia przez ludzkość, zbawienia możliwego dzięki pojednaniu człowieka z Bogiem, poprzez Chrystusa.

Apostoł Paweł ukazuje się też w tym liście jako pasterz dusz ludzkich i daje tym samym godny naśladowania przykład duszpasterstwa, jako bardzo ważnej służby w Kościele chrześcijańskim.

Z zagadnień dogmatycznych, omawianych w tym liście, możemy wymienić naukę o odkupieniu (5, 14 - 21) i naukę o rzeczach ostatecznych: o sądzie ostatecznym (1, 14; 5, 10), ponownym przyjściu Chrystusa i o zmartwychwstaniu (4, 14).

Struktura listu

Nie jest łatwo usystematyzować treść Drugiego Listu do Koryntian, ponieważ jest w nim dużo więcej niż w innych pismach Pawła osobistych szczegółów i drobnych, drugorzędnych wątków, występujących obok myśli głównych, tworzących trzon tematyczny listu.

Oto próba naszkicowania struktury listu uwzględniająca jego tematyczną ciągłość:

I. Zwycięskie życie chrześcijanina.	Rozdziały 1 - 7
1. Wstęp,	1, 1 - 2
2. Bóg, jako Ojciec, zaspakaja wszystkie nasze potrzeby	r. 1
3. Bóg wszelkiej pociechy jest wierny, podnosi i uświęca	r. 2
4. Życie chrześcijanina to życie w mocy Ducha Chrystusowego	r. 3
5. Chrystus stale przemienia serce wierzącego człowieka	r. 4
6. Człowiek należący do Chrystusa świadczy o Nim innym	r. 5, 1 - 15
7. Chrześcijanin prowadzący zwycięskie życie jest ambasadorem Jezusa Chrystusa we współczesnym świecie.	r. 5, 16 - 6, 13
8. Zwycięskie życie chrześcijańskie to życie w uświęceniu	r. 6, 14 - 7, 1
9. Bóg stale umacnia i pociesza szczerego chrześcijanina	r. 7, 2 - 16
II. Chrześcijanin jako dawca.	Rozdziały 8 - 9
1. Przykład szczodrości	r. 8, 1 - 6
2. Nawoływanie do szczodrości	r. 8, 7 - 15
3. Wy tłumaczenie, na czym polega chrześcijańska szczodrość	r. 8, 16 - 9, 5
4. Zachęcenie do bycia szczodrym.	r. 9, 6 - 15
III. Powołanie apostoelskie Pawła	Rozdziały 10 - 13
1. Autentyczność apostołstwa Pawła	r. 10
2. Dowody na prawdziwość apostołstwa Pawła	r. 11
3. Objawienia apostoła	r. 12
4. Podsumowanie znaczenie apostołstwa Pawła.	r. 13

Księga Estery

Autor i ogólna charakterystyka księgi:

Księgę Estery napisał nieznan nam autor, wiemy jednak, że opowiadanie, które ta księga zawiera, oparte jest na faktach i realiach historycznych.

Znajdujemy tu opis pewnego wydarzenia z życia dworu króla perskiego Kserksesa, w którym główną rolę odegrała młoda Izraelitka, Estera oraz jej stryjeczny brat i opiekun, Mardocheusz. Jest możliwe, że to właśnie Mardocheusz (Mordochaj) spisał dzieje Estery.

Księga Estery jest w pewnym sensie najbardziej niezwykłą księgą biblijną. Nie pojawia się w niej ani razu imię Boga; autor księgi konsekwentnie unika jakiegokolwiek wzmianki o Bogu. Wspomina się tu natomiast aż 192 razy króla perskiego, najpotężniejszego władcę ówczesnego świata. Nie zawiera ta księga ani jednej modlitwy, skierowanej do Boga, mówi natomiast o pogańskich przesądach i o szczegółach życia dworu wielkiego pogańskiego monarchy.

Księga Estery jest niezwykła także z innego powodu. Jej nazwa wywodzi się od imienia kobiety. Tylko dwie księgi kanonu biblijnego swoją nazwę wzięły od imienia kobiety: Księga Rut i Księga Estery. Studiując Księgę Rut nazwaliśmy ją „Historią Miłosną Odkupienia”. Księgę Estery możemy nazwać „Historią Miłosną Opatrzności”. Historia odkupienia, którego dokonał Bóg, jest historią miłosną. My kochamy Boga, bo On nas wpieryw umiłował. Dał nam siebie samego, w Chrystusie, dlatego, że nas miłuje.

Księga Estery natomiast jest „Historią Miłosną Opatrzności”. Bóg troszczy się o los świata, który stworzył, świata w którym żyjemy, troszczy się o los każdego z nas. Opatrzność Boża jest dowodem miłości Boga do nas, podobnie jak dowodem owej wspaniałej miłości jest odkupienie, zbawienie, dane nam w Jezusie Chrystusie.

Przesłanie księgi

Z lektury Księgi Ezdrasza i Księgi Nehemiasza wiemy, że na mocy dekretu króla perskiego Cyrusa lud izraelski, po siedemdziesięciu latach niewoli babilońskiej, mógł powrócić do Ziemi Obiecanej. Spośród kilku milionów Żydów powróciło do Jerozolimy jedynie kilkadziesiąt tysięcy. Ogromna większość Izraelitów pozostała poza Ziemią Obiecaną. Jak wiemy, naród wybrany został uprowadzony do niewoli babilońskiej z powodu swego nieposłuszeństwa względem Boga. Teraz, gdy dzięki Bożemu zrządzeniu Izraelici mogli powrócić do ojczyzny, po raz kolejny odmówili Bogu posłuszeństwa. Niespełna sześćdziesiąt tysięcy Żydów powróciło do Jerozolimy, i to o ich losach opowiadają Księga Ezdrasza i Nehemiasza, a także księgi prorocze Aggeusza i Zachariasza. Natomiast o kilkumilionowej rzeszy Izraelitów, którzy pozostali poza Ziemią Obiecaną, Biblia mówi bardzo niewiele. Dlatego tak ważna jest relacja Księgi Estery, która opowiada, choć bardzo fragmentarycznie, o losach tych ludzi. I właśnie w dziejach tej nieposłusznej Bożemu wezwaniu większości przejawia się w niezwykły sposób Boża opatrność. Mimo ich nieposłuszeństwa, mimo iż nie powrócili do Ziemi, którą otrzymali na własność, Bóg jednak zatroszczył się o ich losy, ochronił ich przed zagładą.

Księga Estery rysuje przed naszymi oczami wyrazisty obraz Bożej opatrności. Ukazuje opatrność Bożą w nowym świetle, podobnie, jak w niezwykle świeży, piękny sposób o miłości Bożej opowiada Księga Rut.

Wszystkie wielkie prawdy ewangeliczne są w obrazowy sposób ukazane w Starym Testamencie. Na przykład Księga Wyjścia (Exodus) opowiada o Bożym dziele wybawienia, wyzwolenia z niewoli grzechu, Księga Jonasza zapowiada zmartwychwstanie Chrystusa, Księga Hioba ukazuje istotę prawdziwej pokory, skruchy. Księga Estery - powtórzmy - jest piękną opowieścią o Bożej opatrności.

Jak zdefiniować opatrność, Bożą opatrność? Generalnie możemy powiedzieć, że przejawia się w niej Boża myśl, Boży plan obejmujący dzieje całego stworzonego przez Niego świata. Bóg kieruje wszystkim, wszelkimi wydarzeniami, zjawiskami, procesami, czy to w świecie widzialnym, materialnym, czy też w świecie niedostępnym dla naszych zmysłów, świecie duchowym. W całym wszechświecie zostanie ostatecznie zrealizowana Boża wola. W Liście do Efezjan apostoł Paweł napisał o Bogu, że: „...dokonuje On wszystkiego zgodnie z zamysłem swej woli” (1,11).

Bóg kieruje historią, kieruje dziejami ludzkości i całego świata, i mimo że czasem wydaje się to nam trudne do zrozumienia, gdy widzimy tak wiele chaosu i zła, występującego na codzień, Bóg czuwa nad wszystkim, i ostatecznie zrealizuje swoją wolę, względem stworzonego przez siebie świata, tak, jak to zaplanował.

Są trzy pojęcia, o których musimy pamiętać, gdy chcemy zdefiniować Bożą opatrność.

Pierwsze pojęcie, to **stworzenie**. Bóg stworzył świat, powołał go do istnienia, a stało się to za sprawą Jego stwórczego Słowa. Bóg rzekł - i stało się. Bóg stworzył swoim Słowem wszechświat, a jego drobną częścią jest nasza galaktyka i planeta Ziemia, na której żyjemy. Nie ma innego logicznego wytłumaczenia istnienia wszechświata. Wszelkie naukowe dociekania prowadzą do punktu, w którym trzeba postawić sobie pytanie: czy możliwe jest, by świat powstał sam z niczego? Nie, tylko Bóg, wieczny i wszechmocny Bóg, mógł stworzyć wszechświat, zbudowany z atomów, cząsteczek, organizmów, materii i energii... W przeciwnym wypadku musielibyśmy przyjąć, że wszechświat jest wieczny, nieskończony, czemu przeczą odkrycia współczesnej nauki. Wszechświat nie mógł zrodzić się sam, z nicości. Powołał go do życia wszechmocny, wieczny, nieskończony Bóg. Bóg objawia nam tę prawdę w Biblii.

Drugim pojęciem, o którym musimy pamiętać, jest Boża **ochrona**, Boże **zachowywanie** stworzenia, **podtrzymywanie** go przez Boga

---

w ruchu. To nie jest tak, że Bóg stworzył świat i pozostawił go same-
mu sobie, jak gdyby przestał się nim interesować. W Biblii czytamy,
że Jezus Chrystus, Boży Syn, który jest „odblaskiem chwały” Boga
Ojca i „odbiciem Jego istoty”, podtrzymuje wszystko „słowem swej
potęgi” (Hebr. 1, 3). W Liście do Kolosan czytamy, że Chrystus
„jest przed wszystkim i wszystko w Nim ma istnienie” (1, 17).

Tak więc Jezus Chrystus jest tym, który **podtrzymuje** wszech-
świat, sprawia, że wszechświat funkcjonuje, trwa, żyje. Pamiętajmy,
że Chrystus powiedział o sobie: „Ja jestem drogą, prawdą i **życiem**”
(Jan 14,6). Tak więc Bóg stworzył świat i podtrzymuje go, zachowuje
i chroni.

Trzecim kluczowym pojęciem jest pojęcie Bożej **opatrności**. Bóg
kieruje losami świata. Kieruje dziejami człowieka, wytycza przyszłość
całemu stworzeniu. Ktoś obrazowo zdefiniował Bożą opatrność jako
„dłoń Boga w rękawiczce zdarzeń.” Bóg jest podobny do pilota, trzy-
mającego rękę na sterze samolotu, pędzącego w przyszłość.

Bóg sprawił, że płacz niemowlęcia i instynkt macierzyński kobiety
odwróciły losy historii. Płacz maleńkiego Mojżesza, niemowlęcia pły-
nącego w koszyku po rzece Nil i wrażliwość córki faraona, przyby-
wającej tam, by się wykapać, sprawiły, że dzieje ludu izraelskiego,
Bożego narodu wybranego, potoczyły się w takim kierunku, jak za-
planował to Bóg. Oto, jak w małych i wielkich sprawach, w histo-
rycznych i codziennych wydarzeniach objawia się Boża opatrność.

Księga Estery jest pięknym, biblijnym obrazem, ukazującym istotę
opatrności Bożej. Choć Boże imię nie pojawia się w tej księdze ani
razu, każda jej strona jest pełna dowodów Jego działania. Księga ta
opowiada o Bożej dłoni, sterującej losami człowieka, narodu i świata.

Święto Purim

Na pamiątkę zdarzeń, opisanych w Księdze Estery, zostało usta-
nowione żydowskie święto Purim.

Jak wiemy, piękna Estera została wybrana przez króla perskiego na nową małżonkę. Dzięki temu, gdy wielki wezyr królestwa, Haman, zaplanował zagładę wszystkich Żydów na terenie Persji, Estera mogła udaremnić ten plan, interweniując u króla i uzyskując od niego wyrok śmierci na Hamana i innych nieprzyjaciół Izraela. Natomiast wezyrem Persji został stryjeczny brat i opiekun Estery, Mardocheusz, zwany też Mordochajem.

Święto Purim, czyli święto „losów” wzięło swą nazwę od losów rzuconych przez Hamana, który w ten sposób chciał ustalić dzień zagłady Żydów. Święto Purim obchodzone jest według kalendarza żydowskiego, w dniach 14/15 miesiąca Adar, tj. na przełomie lutego i marca.

Księga Hioba

Charakterystyka Księgi

Księga Hioba jest pierwszą poetycką księgą Starego Testamentu. Stanowi, wraz z Księgą Psalmów, Przysłów (Przypowieści Salomona), Koheleta (Kaznodziei Salomona) i Pieśnią nad Pieśniami grupę dydaktycznych, czyli mądrościowych ksiąg Starego Testamentu.

Księga Hioba otwiera drugą, spośród trzech części Pism ST. Należy do ksiąg mądrościowych, rozdziałających księgi historyczne i prorockie.

Księgi mądrościowe mają charakter poetycki, a ich zasadniczą formą literacką jest **maszał**, czyli sentencja wyrażająca za pomocą rytmu wskazania, napomnienia, normy postępowania i prawdy natury ogólnej. Jest to bardzo popularna w twórczości hebrajskiej forma literacka, operująca paralelizmem, przeciwstawieniem i paradoksem. Taka forma ułatwia zapamiętanie przekazywanych myśli, mają one

---

Języki, w których nadawana jest „Wędrownka przez Biblię”:

angielski, arabski, bengalski, berbejski, burmański, cebuano, CheChewa, chorwacki, czeski, czua, duński, farski, francuski, gujarati, hebrajski, hinduski, hiszpański, indonezyjski, japoński, kanadyjski, kantonezyjski, koreański, kurdyjski, malezyjski, mandaryński, marathi, navaho, nepalski, norweski, ormiański, oryjski, polski, portugalski, quichua, rosyjski, serbski, suachili, szwedzki, tai, tamilski, telugu, turecki, ukraiński, węgierski, włoski, zulu.

**Kochani Słuchacze TWR,
czekamy na Wasze listy!**

**Jak odbieracie nasze audycje?
Co one wnoszą do Waszego
życia?**

W miarę możliwości postaramy się odpowiedzieć na każdy list i kontynuować nawiązaną w ten sposób relację.

Na życzenie wysyłamy bezpłatnie Nowy Testament, literaturę chrześcijańską oraz kasyety z nagraniami.
Prosimy o dołączenie następujących informacji o sobie:

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych przez Stowarzyszenie Chrześcijańskie „Impuls” Trans World Radio Polska w celach związanych z korespondencją.

Imię i nazwisko: ..... Numer telefonu: .....

Kod pocztowy: ..... Miasto: ..... Adres: .....

Kraj:

(Wypełnij, wytnij i prześlij na nasz adres: TWR - Impuls Polska, Ul. Kłodnicka 2, 54-217 Wrocław, Polska)

***Szukajcie Pana, dopóki można Go znaleźć,
wzywajcie go, dopóki jest blisko!***

Księga Izajasza 55,6

Na wstępie mojego listu serdecznie pozdrawiam. Dziękuję za listy, które są dla mnie bardzo ważne i muszę powiedzieć, że bardzo podtrzymują mnie na duchu. Przenieśli mnie obecnie do innego zakładu karne-go. Jestem w zakładzie karnym w Warszawie. W grudniu 2008 roku wzięłam ślub cywilny w zakładzie karnym w Łodzi. Ponieważ nie ma możliwości, by w zakładach kar-nych wziąć ślub kościelny, zatem uroczystość przenieśliśmy na czas, kiedy wyjdę z tego miejsca. Strasznie się cieszę, że jestem bliżej męża, choć bardzo się staramy, byśmy byli w jednej jednostce. Z całego serca dziękuję za książkę pt. „Dziecko cierpienia”. Przeczytałam tę książkę dosłownie jednym tchem. Dziękuję także osobie, która wysłała mi piękny kalendarz. Może teraz eki-pa TWR zgodzi się, by przyjechać tu do mnie do Warszawy. Nie jest to tak blisko, choć jednak bliżej jest w Wrocławiu do Warszawy niż z Wrocławia do Grudziądza. Bardzo proszę, aby ekipa Trans World Ra-dio przyjechała tu do mnie na spo-tkanie.

List od korespondentki z centralnej Polski

---

bowiem postać aforyzmów i przysłów. Klasyczny zbiór tego typu sentencji stanowi Księga Przysłów (Przypowieści Salomona), ale występują one także we wszystkich pozostałych księgach mądrościowych oraz sporadycznie w księgach historycznych i prorockich.

Księga Hioba to właściwie jeden wielki poemat. Tylko wstęp i zakończenie pisane są prozą, a cała zasadnicza treść ma formę poematu. Znajdujemy tu dialog Hioba z przyjaciółmi, mowy Hioba i jego doradców, a w końcu mowy samego Boga.

Autor księgi

Autor Księgi Hioba nie jest nam znany. Wysuwane są różne przypuszczenia, co do autorstwa tej mądrej i pięknej księgi. Wymienia się m.in. Ezdrasza, samego Hioba oraz jego przyjaciela, Elihu, jako prawdopodobnych autorów, ale nie możemy być pewni, czy rzeczywiście któryś z nich napisał tę księgę.

W każdym razie był to autor natchniony. Podkreśla on tajemnicę mądrości Boga, opisuje cudowne rządy Boże, wielkie i niepojęte dla umysłu ludzkiego. Ukazuje Boga jako Osobę nieskończenie dobrą, kochającą wszystkie swoje stworzenia.

Czas historyczny księgi

Nie wiemy w jakim czasie historycznym żył Hiob. W początkowych słowach księgi znajdujemy jedynie informację, że Hiob „żył w ziemi Us”. Us jest krainą w Arabii Skalistej, koło Petry. Hiob jest postacią historyczną, wspomina o nim np. prorok Ezechiel (Ez. 14, 14). Nie wiemy jednak kiedy Hiob żył i działał.

Jest możliwe, że lata życia Hioba przypadają na okres patriarchalny, czyli na okres życia ojców Izraela. Nie ma w Księdze Hioba żadnych odniesień do Prawa Mojżeszowego, co upoważnia nas do wysunięcia przypuszczenia, że Hiob żył w okresie poprzedzającym powołanie Mojżesza i ustanowienie Prawa dla Izraela.

Za tezę, że Hiob żył w okresie patriarchalnym przemawiają następujące fakty:

1. Hiob żył bardzo długo. Z końcowych słów Księgi Hioba dowiadujemy się, że po wydarzeniach w niej opisanych Hiob żył jeszcze sto czterdzieści lat i „widział swych potomków - w całości cztery pokolenia.” Umarł „stary i pełen lat” (Księga Hioba 42, 16 - 17). Wiemy, że tak długie życie wiedli ludzie w okresie patriarchalnym.
2. Hiob pełnił w swojej rodzinie funkcję kapłana. Nie ma w Księdze Hioba żadnej wzmianki o kapłanach wykonujących czynności obrzędowe, tak, jak to było od czasu ustanowienia kapłaństwa Aaronowego. Hiob był więc kapłanem swojej rodziny, podobnie jak Abraham, Izaak, czy Jakub.
3. Elifaz, jeden z przyjaciół Hioba, był potomkiem najstarszego syna Ezawa, brata Jakuba. W Księdze Rodzaju (Genesis) czytamy: „Oto imiona synów Ezawa: Elifaz, syn Ady, żony Ezawa i Reuel, syn Basmat, żony Ezawa” (I Mojż. 36,10).

Hiob był więc prawdopodobnie człowiekiem żyjącym w tym samym okresie czasu, co potomkowie Jakuba i Ezawa.

Przesłanie księgi

Księga Hioba zawiera wielkie prawdy teologiczne i filozoficzne. Porusza wiele problemów, stawia wiele pytań.

1. Jedną z wielkich kwestii tej księgi jest pytanie: dlaczego cierpią ludzie sprawiedliwi, prawi? Wydaje się, że Księga Hioba nie udziela pełnej odpowiedzi na to pytanie, podaje **jeden z powodów cierpienia**, dotyczącego ludzi prawych. Dlaczego musiał cierpieć tak prawy człowiek jak Hiob? Odpowiedź na to pytanie przynosi wnikliwe przestudiowanie treści całej księgi.
2. Innym wielkim tematem Księgi Hioba jest **wytrwałość**. W Liście Jakuba znajdujemy słowa: „Słyszeliście o wytrwałości Hio-

---

ba i widzieliście końcową nagrodę za nią od Pana” (List Jakuba 5, 11). Czy Hiob był wytrwały, cierpliwy? Tak, i to tak dalece, że musimy przyznać, iż trudno nam nawet w pełni zrozumieć, pojąć jego postawę.

3. Księga Hioba naucza też o potrzebie **upamiętania, pokuty**. Zazwyczaj, gdy mówimy o upamiętaniu, mamy na myśli zwrot w życiu osób, które były wielkimi grzesznikami, a dzięki nawróceniu zmieniły radykalnie swoje postępowanie. Tak było na przykład w życiu Franciszka z Asyżu. Ale Biblia uczy nas, że upamiętania potrzebuje także taki prawy człowiek jak Hiob.

Hiob był bez wątpienia jednym z najbardziej prawych ludzi żyjących na ziemi, być może był najsprawiedliwszym i najpobożniejszym człowiekiem wszechczasów (poza Synem Bożym, Jezusem Chrystusem). Biblia na przykładzie Hioba ukazuje nam, że każdy człowiek potrzebuje upamiętania, ukorzenia się przed Bogiem, bo wszyscy jesteśmy grzesznikami. W końcowej części Księgi Hioba znajdujemy takie jego wyznanie, dedykowane Bogu: „Dotąd znałem Cię ze słyszenia, obecnie ujrzałem Cię wzrokiem, stąd odwołuję, co powiedziałem, kajam się w prochu i popiele” (42,5 - 6).

To wyznanie Hioba jest pouczeniem dla każdego z nas. Niezależnie od tego jak dobrymi i prawymi się czujemy, jesteśmy grzesznikami. Nie jesteśmy w stanie swoją własną sprawiedliwością zasłużyć sobie na zbawienie, nie potrafimy o własnych siłach osiągnąć Boga. Jedyna droga ku Bogu wiedzie poprzez ukorzenie się przed Nim, wyznanie swojej słabości i przyjęcie Jego daru zbawienia, oferowanego nam w Jezusie Chrystusie.

Znaczenie księgi

Księga Hioba jest wielkim dziełem cenionym zarówno przez teologów, jak i filozofów i literatów. Jeden z wybitnych współczesnych pisarzy ocenił, że jest to „największy poemat w historii zarówno lite-

---

ratury starożytnej, jak i nowożytnej”. Jeden ze współczesnych filozofów stwierdził, że Księga Hioba jest „najdonioślejszym dziełem jakie kiedykolwiek wyszło spod pióra człowieka.” W Księdze Hioba znajdujemy wiele pytań natury filozoficznej i teologicznej, na które do dzisiaj ludzkość nie znalazła odpowiedzi.

Dzieje Hioba zainspirowały wielu twórców. Powstały powieści, dramaty, nowele, nawiązujące do historii Hioba - prawego człowieka, który głęboko wierzył i ufał Bogu, a jednak musiał przejść przez wiele doświadczeń, by zrozumieć jak wielkim jest Bóg i by poznać samego siebie, przekonać się o własnej niedoskonałości i słabości.

Dzisiejsi psychologowie stwierdzają, że problemy współczesnego człowieka mają najczęściej swoje źródło w nieudanym dzieciństwie, w błędach rodziców, popełnionych w procesie wychowawczym. Z pewnością ta diagnoza jest częściowo prawdziwa. Niemniej istota problemu tkwi głębiej. Człowiek z natury jest egoistą, egocentrykiem. Każdy ojciec i matka przyzna, że dziecka nie trzeba uczyć zła. Dziecko z natury jest samolubne, skoncentrowane na sobie. Natomiast wpojenie dziecku dobra, bezinteresowności, wyrozumiałości względem innych wymaga wielu zabiegów, ogromnego wysiłku i pracy rodziców.

Nie możemy winą za swoje postępowanie obciążać naszych rodziców, nie możemy odmawiać wzięcia odpowiedzialności za swoje postępowanie.

Współczesny człowiek usiłuje zrzucić odpowiedzialność za swoją skłonność do zła, za swoją grzeszność i słabość na innych, na rodziców, wychowawców, na otoczenie, na media. Jednak zło kalające człowieka nie pochodzi z zewnątrz. Tkwi ono w samej naturze człowieka, w jego sercu, jest przypisane jego samolubnemu „ja”.

Człowiek nie może zrzucić odpowiedzialności za swoje czyny na innych. Nie jest też w stanie unieść sam swoich grzechów, błędów, win. Sytuacja wydaje się być beznadziejna. I tak odczuwa swoje położenie współczesne społeczeństwo.

Jednak Bóg przygotował wyjście z tej dramatycznej sytuacji. Przygotował kogoś, kto jest w stanie unieść grzech całej ludzkości. Bóg przygotował ratunek dla każdego, kto przyzna się do swojej bezsilności i zwróci się ku Zbawicielowi.

Hiob był człowiekiem głęboko wierzącym i ufającym Bogu, był jednak skoncentrowany na swej własnej sprawiedliwości, uważał, że może stanąć przed Bogiem, jako ktoś bez zarzutu. Gdy Bóg poddał go doświadczeniom, bronił się, dowodził ludziom i Bogu swojej niewinności. Jednak gdy to czynił, uświadomił sobie, że jest grzesznikiem, i że potrzebuje upamiętania.

W postawie Hioba wspaniale było to, że nigdy, nawet w najtrudniejszych chwilach, nie utracił wiary w Boga. Ufał Bogu do końca, nawet, gdy zagrożone było jego życie. Bóg doświadczał go bardzo ciężko, pozbawił go wszystkiego, na czym Hiob mógł budować poczucie swojego bezpieczeństwa. Bóg poddał Hioba tak wielu próbom, by uświadomić mu, że bezpiecznym i szczęśliwym może być tylko wtedy, gdy przebywać będzie blisko Niego i gdy tylko w Nim pokładać będzie swoje zaufanie.

Człowiek współczesny, niestety, nie postępuje tak, jak Hiob. Wszelkimi siłami stara się zabezpieczyć na przyszłość, budując swoje poczucie bezpieczeństwa na tym co posiada, kim jest, co osiągnął. Zwracając się ku dobrom materialnym zapomina o Bogu. Natomiast gdy przychodzą doświadczenia odwraca się od Boga zupełnie, obwiniając Go o nieszczęścia, które go spotykają. I w szczęściu i w nieszczęściu oddala się od Boga. Brnie coraz dalej w grzech, nie przyjmuje Bożego ratunku. Odrzuca Zbawiciela.

Przykład Hioba ukazuje nam, że pełne poczucie bezpieczeństwa może nam ofiarować jedynie Bóg. I jedynie On, wszechmocny Stwórca, kochający Ojciec, jest w stanie nas uszczęśliwić. Każdy z nas powinien doświadczyć i wyznać, tak jak Hiob: „Wiem, że Zbawiciel mój żyje” (19, 25).

Programy nadawane w czasie zimowym 2009 r. przez „Impuls” TWR Polska:

	7:45 - 8:00 Fale krótkie: 41 m (7355 kHz) oraz 49 m (5915 kHz)	22:00 - 22:30 Fale średnie: 215 m (1395 kHz)
Pn	Głos Ewangelii <i>program</i> <i>„Głosu Ewangelii”</i> <i>z Warszawy</i>	Wędrownka przez Biblię <i>pasjonująca podróż</i> <i>przez Pismo Święte</i> <i>z Markiem Cieślarem,</i> <i>Anetą i Marcinem Dulebami</i>
Wt	Droga do Boga <i>Józefa Brandysa,</i> <i>program produkowany</i> <i>w studio w Londynie</i>	Wędrownka przez Biblię
Śr	Słowo i życie <i>Ryszard Kobus</i> <i>zaprasza do rozważań</i>	Wędrownka przez Biblię
Cz	Żywa wiara <i>odpowiedzi na listy, program</i> <i>Marka Zajączkowskiego</i>	Wędrownka przez Biblię
Pt	Żywa wiara <i>problemy biblijne</i> <i>program Henryka Dominika</i> <i>i Marcina Kobzy</i>	Wędrownka przez Biblię
So	Przyjaciele <i>program „Po prostu” redakcji</i> <i>Centrum Misji i Ewangelizacji</i>	Żywa wiara: dwa 15- minutowe odcinki <i>problemy biblijne, program</i> <i>Ryszarda Tyśnickiego, Karoliny</i> <i>Smerek i Marcina Kobzy</i>
N	Głos Ewangelii <i>program</i> <i>„Głosu Ewangelii”</i> <i>z Warszawy</i>	Sedno <i>program wg „In Touch”</i> <i>Charles'a Stanley'a</i> <i>(prowadzi Darek Banaszyk)</i>

Naszych przykładowych programów mogą Państwo słuchać w internecie w systemie Real Audio pod adresem: <http://www.twr.osw.pl/>
Codziennie o dowolnej porze pod adresem <http://www.ttb.org/ttbpol.ram> dostępna jest „Wędrownka przez Biblię”.

Życzymy dobrego odbioru!

Ewentualne zmiany w porach i częstotliwościach nadawania będą podane na antenie w naszych programach oraz na stronie internetowej pod adresem <http://www.twr.osw.pl> - zapraszamy do śledzenia ogłoszeń. Pytania odnośnie aktualnych danych nadawania można kierować do nas listownie. Adres znajduje się na ostatniej stronie.

Rozkład programów na czwarty kwartał 2009

PAŹDZIERNIK

LIST DO RZYMIAN

28.09. 1:8 - 16
 29.09. 1:16 - 20
 30.09. 1:21 - 32
 1.10. 2:1 - 21
 2.10. 2:22 - 3:8
 5.10. 3:9 - 22
 6.10. 3:21 - 31
 7.10. 4:1 - 25
 8.10. 5:1 - 11
 9.10. 5:12 - 21
 12.10. 6:1 - 14
 13.10. 6:15 - 23
 14.10. 7:1 - 6
 15.10. 7:7 - 25
 16.10. 8:1 - 14
 19.10. 8:15 - 18
 20.10. 8:18 - 26
 21.10. 8:27 - 30
 22.10. 8:31 - 39
 23.10. 9:1 - 4
 26.10. 9:5 - 24
 27.10. 9:25 - 10:13
 28.10. 10:14 - 11:7
 29.10. 11:8 - 29
 30.10. 11:30 - 12:2

LISTOPAD

2.11. 12:3 - 12
 3.11. 12:13 - 21
 4.11. 13:1 - 12
 5.11. 13:13 - 14:6
 6.11. 14:7 - 16
 9.11. 14:17 - 15:4
 10.11. 15:5 - 16
 11.11. 15:17 - 29
 12.11. 15:30 - 16:15
 13.11. 16:16 - 27

1. KS. KRONIK

16.11. 1 - 9
 17.11. 10:1 - 11:19
 18.11. 11:20 - 14:17
 19.11. 15:1 - 17:5
 20.11. 17:6 - 18:17
 23.11. 19:1 - 22:19
 24.11. 23:1 - 26:32
 25.11. 27:1 - 29:30

2. KS. KRONIK

26.11. 1:1 - 2:17
 27.11. 3:1 - 4:3
 30.11. 4:4 - 7:15

GRUDZIĘŃ

1.12. 7:16 - 9:23
 2.12. 9:24 - 11:4
 3.12. 11:5 - 12:16
 4.12. 13:1 - 15:17
 7.12. 15:18 - 17:9
 8.12. 17:10 - 20:30
 9.12. 20:31 - 24:27
 10.12. 25:1 - 32:33
 11.12. 33:1 - 36:23

1. LIST DO KORYNTIAN

14.12. 1:1 - 9
 15.12. 1:10 - 17
 16.12. 1:18 - 31
 17.12. 2:1 - 16
 18.12. 3:1 - 23
 21.12. 4:1 - 21
 22.12. 5:1 - 13
 23.12. 6:1 - 20
 24.12. 7:1 - 20
 25.12. 7:20 - 40
 28.12. 8:1 - 13
 29.12. 9:1 - 27
 30.12. 10:1 - 22
 31.12. 10:23 - 11:4

Rozkład programów na pierwszy kwartał 2010

STYCZEŃ

1. LIST DO KORYNTIAN

- 1.01. 11:4 - 16
 4.01. 11:17 - 34
 5.01. 12:1 - 7
 6.01. 12:8 - 31
 7.01. 13:1 - 14:1
 8.01. 14:1 - 40
 11.01. 15:1 - 8
 12.01. 15:9 - 44
 13.01. 15:44 - 58
 14.01. 16:1 - 24

KSIĘGA EZDRASZA

- 15.01. 1:1 - 11
 18.01. 2:1 - 3:13
 19.01. 4:1 - 6:5
 20.01. 6:6 - 7:28
 21.01. 8:1 - 9:4
 22.01. 9:5 - 10:44

KSIĘGA NEHEMIASZA

- 25.01. 1:1 - 2:6
 26.01. 2:7 - 3:2
 27.01. 3:3 - 15
 28.01. 3:16 - 38
 29.01. 4:1 - 5:13

LUTY

KSIĘGA NEHEMIASZA

- 1.02. 5:14 - 7:4
 2.02. 7:5 - 9:3
 3.02. 9:4 - 11:8
 4.02. 11:9 - 13:31

2. LIST DO KORYNTIAN

- 5.02. 1:1 - 3
 8.02. 1:4 - 20
 9.02. 1:20 - 2:13
 10.02. 2:14 - 3:14
 11.02. 3:14 - 3:18
 12.02. 4:1 - 6
 15.02. 4:7 - 18
 16.02. 5:1 - 13
 17.02. 5:14 - 15
 18.02. 5:16 - 19
 19.02. 5:20 - 6:13
 22.02. 6:14 - 7:1
 23.02. 7:1 - 16
 24.02. 8:1 - 15
 25.02. 8:16 - 9:6
 26.02. 9:7 - 10:4

MARZEC

- 1.03. 10:5 - 11:5
 2.03. 11:6 - 33
 3.03. 12:1 - 10
 4.03. 12:11-13:13

KSIĘGA ESTERY

- 5.03. 1:1 - 12
 8.03. 1:12 - 2:23
 9.03. 3:1 - 15
 10.03. 4:1 - 5:14
 11.03. 6:1 - 14
 12.03. 7:1 - 8:12
 15.03. 8:13 - 9:4
 16.03. 9:5 - 10:3

KSIĘGA JOBA

- 17.03. 1:1 - 5
 18.03. 1:6 - 2:6
 19.03. 2:7 - 13
 22.03. 3:1 - 26
 23.03. 4:1 - 5:7
 24.03. 5:7 - 6:30
 25.03. 7:1 - 8:22
 26.03. 9:1 - 10:22
 29.03. 11:1 - 12:25
 30.03. 13:1 - 14:22
 31.03. 15:1 - 16:22

Nasz adres: „Impuls” TWR
 ul. Kłodnicka 2
 PL - 54-217 Wrocław

☎ 0-601 / 400 892 Fax: 0-71 / 351 39 79

e-mail: itwrp@gmx.net

e-mail: itwrp@poczta.onet.pl

Konto: PKO BP IV Oddz. Wrocław 05 1020 5242 0000 2702 0020 4313

Impuls Polska

Redakcja kwartalnika: Marek Cieślak